

Vec C-292/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

3. máj 2023

Vnútroštátny súd:

Juzgado Central de Instrucción n.º 6 de Madrid

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

26. apríl 2023

Orgán, ktorý vedie vyšetrovanie:

Európska prokuratúra

Obvinení:

I. R. O.

F. J. L. R.

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania vo veci samej

Európska prokuratúra – Účinný prostriedok nápravy pred súdom – Právo na konanie so všetkými zárukami – Súdne preskúmanie – Svedecká výpoveď – Právo na obhajobu

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu – Článok 267 ZFEÚ – Zlučiteľnosť vnútroštátneho predpisu s nariadením (EÚ) 2017/1939 – Článok 42 ods. 1 – Charta základných práv Európskej únie – Články 6, 47 a 48 – Účinný prostriedok nápravy pred súdom – Právo na konanie so všetkými zárukami – Súdne preskúmanie – Smernica 2016/343 – Článok 7 – Zmluva o fungovaní Európskej únie – Článok 86 ods. 3 – Zmluva o Európskej únii – Článok 2 a článok 19 ods. 2 druhý pododsek – Zásada ekvivalencie

Prejudiciálne otázky

1. Má sa článok 42 ods. 1 nariadenia 2017/1939 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnemu predpisu, akým je článok 90 organického zákona č. 9/2021 z 1. júla 2021, podľa ktorého procesný úkon Európskej prokuratúry, ktorý zakladá právne účinky voči tretím stranám (v uvedenom zmysle), akým je rozhodnutie európskeho delegovaného prokurátora o predvolaní svedkov obsiahnuté v dekréte z 2. februára 2023, nepodlieha súdnemu preskúmaniu?
2. M[ajú] sa člán[ky] 6 a 48 Charty základných práv Európskej únie a článok 7 smernice 2016/343 vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnemu predpisu, akým je článok 90 v spojení s článkom 42 ods. 1 a 3 a článkom 43 organického zákona č. 9/2021 z 1. júla 2021, podľa ktorého procesný úkon Európskej prokuratúry, akým je rozhodnutie európskeho delegovaného prokurátora o predvolaní tretej osoby, v prípade ktorej existuje odôvodnený predpoklad, že sa podieľala na vyšetrovaných trestných činoch, ako svedka nepodlieha súdnemu preskúmaniu?
3. M[ajú] sa článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a článok 86 ods. 3 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bránia systému súdneho preskúmania, aký je stanovený v článkoch 90 a 91 organického zákona č. 9/2021 v súvislosti s úkonmi európskych delegovaných prokurátorov prijatými na základe článku 42 ods. 1 a článku 43 organického zákona č. 9/2021, podľa ktorého opatrenie prijaté európskym delegovaným prokurátorom v rámci jeho vyšetrovacej právomoci nepodlieha súdnemu preskúmaniu a ktorý vôbec nie je rovnocenný vnútroštátnym právnym predpisom, ktoré upravujú opravné prostriedky proti rozhodnutiam vydaným vyšetrujúcimi sudcami v rámci ich vyšetrovacej právomoci?

4. Má sa článok 2 ZEÚ, v ktorom sú stanovené hodnoty právneho štátu, na ktorých je založená Únia, v spojení s právom na účinný prostriedok nápravy pred súdom a právom na konanie so všetkými zárukami, ktoré sú stanovené v článku 47 Charty základných práv Európskej únie, a so zásadou efektivity stanovenou v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni systému súdneho preskúmania úkonov európskych delegovaných prokurátorov, podľa ktorého možno podať opravný prostriedok len v taxatívne stanovených prípadoch, aký je v španielskych právnych predpisoch stanovený v článkoch 90 a 91 organického zákona č. 9/2021?

Uvádzané právne predpisy Únie

Články 2 a 4, ako aj článok 19 ods. 1 druhý pododsek Zmluvy o Európskej únii.

Články 6, 47, 48, 51 a 52 Charty základných práv Európskej únie.

Článok 86 ods. 3, článok 325 ods. 1 a článok 324 ods. 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Článok 42 ods. 1 a 2 nariadenia 2017/1939, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (ďalej len „nariadenie 2017/193[9]“).

Článok 7 smernice 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní.

Rozsudok Súdneho dvora z 15. mája 1986, Johnston (222/84, EU:C:1986:206).

Rozsudok Súdneho dvora z 18. októbra 1990, Dzodzi (C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360).

Rozsudok Súdneho dvora z 19. novembra 1991, Francovich a i. (C-6/90 a C-9/90, EU:C:1991:428).

Rozsudok Súdneho dvora z 25. júla 2008, Metock a i. (C-127/08, EU:C:2008:449).

Rozsudok Súdneho dvora z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105).

Rozsudok Súdneho dvora z 26. februára 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107).

Rozsudok Súdneho dvora zo 16. mája 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373).

Rozsudok Súdneho dvora z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117).

Uvádzané vnútroštátne právne predpisy

Články 42 ods. 1 a 3, ako aj články 90 a 91 Ley Orgánica 9/2021, de 1 de julio, de aplicación del Reglamento (UE) 2017/1939 del Consejo, de 12 de octubre de 2017, por el que se establece una cooperación reforzada para la creación de la Fiscalía Europea [organický zákon č. 9/2021 z 1. júla 2021 o vykonávaní nariadenia Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry; ďalej len „organický zákon č. 9/2021“].

Články 410, 420, 433 a 311, ako aj článok 766 ods. 1 Ley de Enjuiciamiento Criminal (Trestný poriadok).

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Proti osobám I. R. O. a F. J. L. R. ako konateľom spoločnosti IMDEA Materiales sa vedie vyšetrovanie pre subvenčný podvod a falšovanie listín v konaní, ktoré vedie Európska prokuratúra prostredníctvom európskych delegovaných prokurátorov.
- 2 Y. C. a I. M. B. poberali finančné prostriedky od spoločnosti IMDEA Materiales, proti ktorej sa tiež vedie vyšetrovanie, pričom tieto prostriedky údajne pochádzali z európskych zdrojov a podľa všetkého neboli dostatočne odôvodnené.
- 3 Juzgado Central de Instrucción n.º 6 de Madrid (Ústredný vyšetrojúci súd č. 6 Madrid, Španielsko) koná v postavení sudcu pre záruky. V rámci tohto konania európski delegovaní prokurátori dekrétom z 2. februára 2023 predvolali osoby Y. C. a I. M. B. v postavení svedkov.
- 4 Právny zástupca osôb I. R. O. a F. J. L. R. napadol dekrét z 2. februára 2023 opravným prostriedkom predloženým sudcovi pre záruky, pokiaľ ide o predvolanie osoby Y. C.
- 5 V organickom zákone č. 9/2021 sa uvádza, že proti dekrétom európskych delegovaných prokurátorov možno podať opravný prostriedok pred sudcom pre záruky len vo výslovne stanovených prípadoch. Dekrét o predvolaní osoby, aby vypovedala v postavení svedka, nepatrí k týmto prípadom. Na základe toho európski delegovaní prokurátori tvrdia, že opravnému prostriedku, ktorý podali I. R. O. a F. J. L. R., nemožno vyhovieť.
- 6 V prípade, ak by toto konanie nevedla Európska prokuratúra a neuplatnili by sa procesné špecifiká, ktoré z toho vyplývajú, ale by ho viedol vyšetrojúci sudca, by

však obvinení podľa vnútroštátnych právnych predpisov nepochybne mohli napadnúť predvolanie osôb Y. C. a I. M. B. v postavení svedkov.

- 7 Za týchto okolností súd pre záruky, ktorý podáva návrh na začatie prejudiciálneho konania, prerušil konanie s cieľom predložiť Súdnemu dvoru vyššie uvedené prejudiciálne otázky.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 8 Obhajca obvinených nesúhlasí s výpoveďou osoby Y. C. v postavení svedka.
- 9 Európski delegovaní prokurátori sa domnievajú, že vzhľadom na dôkazný materiál, ktorým disponujú, je potrebné predvolať osoby Y. C. a I. M. B., aby vypovedali v postavení svedkov, a nie ako obvinení. Okrem toho podľa európskych delegovaných prokurátorov sú základné práva dotknutých osôb zaručené možnosťou podať mimoriadny opravný prostriedok pre absolútnu neplatnosť úkonov stanovený v článku 29 organického zákona č. 9/2021.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 10 Podľa organického zákona č. 9/2021 o vykonávaní nariadenia 2017/193[9] možno podať opravný prostriedok len proti dekrétom európskych delegovaných prokurátorov, v prípade ktorých tento organický zákon č. 9/2021 výslovne stanovuje túto možnosť. Dekrét európskych delegovaných prokurátorov z 2. februára 2023, ktorým boli osoby Y. C. a I. M. B. predvolané, aby vypovedali v postavení svedkov, nepatrí k týmto dekrétom. Článok 42 nariadenia 2017/1939 však stanovuje, že procesné úkony Európskej prokuratúry, ktorých cieľom je zakladať právne účinky voči tretím stranám, podliehajú preskúmaniu vnútroštátnymi súdmi.
- 11 Podľa vnútroštátneho súdu dekrét z 2. februára 2023 zakladá právne účinky voči tretím stranám a v tomto prípade voči osobám, ktoré boli predvolané, aby vypovedali v postavení svedkov, a voči obvineným.
- 12 Vo vzťahu k osobám Y. C. a I. M. B., ktoré boli predvolané, aby vypovedali v postavení svedkov, má predvolanie z 2. februára 2023 vplyv na ich právo na slobodu a právo na voľný pohyb, keďže predvolania na účely výpovede v postavení svedka sú spojené s povinnosťou dostaviť sa, ktorej nesplnenie môže mať za následok zadržanie predvolanej osoby a dokonca obvinenie z trestného činu marenia spravodlivosti.
- 13 Ich predvolanie v postavení svedkov má tiež vplyv na právo osôb Y. C. a I. M. B. na obhajobu, keďže podľa vnútroštátneho práva svedkovia nevypovedajú v prítomnosti advokáta, majú povinnosť povedať, čo vedia, a vypovedať pravdivo. Vnútroštátny súd sa domnieva, že v prejednávanom prípade možno odôvodnene predpokladať, že z výpovede osôb

Y. C. a I. M. B. v postavení svedkov bude možné vyvodit' indície o ich účasti na vyšetrovaných skutkoch, a preto by bolo vhodné, aby boli tieto osoby predvolané v postavení, ktoré im umožní, aby vypovedali v prítomnosti advokáta, ktorého si zvolia. Výpoveď v postavení svedkov v neprítomnosti advokáta s povinnosťou vypovedať pravdu by totiž bola v rozpore s právom osôb Y. C. a I. M. B. na obhajobu, ak by bolo voči nim – čo nie je úplne nepravdepodobné – v tomto konaní neskôr vznesené obvinenie za skutky, o ktorých vypovedali.

- 14 Okrem toho podľa vnútroštátneho súdu možnosť podať mimoriadny opravný prostriedok pre absolútnu neplatnosť úkonov neumožňuje dostatočne zaručiť základné práva dotknutých osôb ako svedkov a ako obvinených a tiež ju nemožno povýšiť na riadny opravný prostriedok proti procesným úkonom v konaniach vedených Európskou prokuratúrou.
- 15 Vo vzťahu k obvineným má výpoveď osôb Y. C. a I. M. B. ako svedkov vplyv na ich právo na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov, keďže Y. C. už vypovedal v rámci tohto konania v postavení svedka. Okrem toho výpoveď osôb Y. C. a I. M. B. môže umožniť európskym delegovaným prokurátorom získať dôkazy v neprospech obvinených, čo by tiež malo vplyv na ich procesné práva.
- 16 Podľa názoru vnútroštátneho súdu vnútroštátny právny predpis, ktorý obmedzuje právomoci sudcu pre záruky týkajúce sa preskúmania úkonov európskeho delegovaného prokurátora v porovnaní s ustanoveniami nariadenia 2017/193[9], sťažuje uplatnenie práva na obhajobu a práva na účinný prostriedok nápravy pred súdom, ktoré sú základnými hodnotami právneho štátu, na ktorých je založená Únia.
- 17 Okrem toho skutočnosť, že vnútroštátne právo neumožňuje podať opravný prostriedok uvedený v článku 42 ods. 2 nariadenia 2017/193[9] v konaní týkajúcom sa boja proti podvodom a daňovým únikom v Únii, predstavuje obmedzenie ochrany európskych finančných záujmov.
- 18 Vzhľadom na vyššie uvedené sa vnútroštátny súd pýta, či vnútroštátne právne predpisy, ktoré upravujú opravné prostriedky proti procesným úkonom Európskej prokuratúry, môžu byť reštriktívnejšie než predpisy obsiahnuté v nariadení 2017/193[9] a predpisy, ktoré upravujú opravné prostriedky proti rovnocenným úkonom vnútroštátnych orgánov, teda v prípade španielskeho súdneho systému úkonom vyšetrojúceho sudcu.